

МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЕСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ

ФІЛАЛАГІЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ

Кафедра беларускага мовазнаўста

ГРАМЫКА

Алена Алегаўна

**СІНТАКСІЧНЫЯ АСАБЛІВАСЦІ
ВАВЕЛЬСКАГА СПІСУ ЛЕТАПІСУ**

Анатацыя дыпломнай работы

Навуковы кіраўнік:
кандыдат філалагічных навук,
дацэнт Г.К. Ціванова

Мінск, 2021

РЭФЕРАТ

Дыпломная работа складаецца з асноўнай часткі, якая ўключае уводзіны, 6 глаў, заключэнне, спіс выкарыстаных літаратурных крыніц (54 пазіцыі). Агульны аб'ём дыпломнай працы - 54 старонкі, з іх 50 асноўнага тэксту, спіс выкарыстанай літаратуры – 4 старонкі.

Ключавыя словы: аднародныя члены сказа, азначэнне, акалічнасць, Вавельскі спіс летапісу, выказнік, гістарычны сінтаксіс, даданыя члены сказа, дапасаванне, дапаўненне, дзейнік, дзеяслоўнае кіраванне, недапасаванае азначэнне, просты сказ, прыдатак, прыназоўнік, сінтаксіс беларускай мовы, сінтаксічная канструкцыя, словазлучэнне.

Актуальнасць тэмы абумоўлена адсутнасцю ў беларускім мовазнаўстве грунтоўнай усебаковай распрацоўкі сінтаксісу старабеларускага пісьменства. Акрамя таго, даны старабеларускі тэкст глыбокаму філалагічнаму дасадэлаванню яшчэ не падвяргаўся.

Аб'ект даследавання – сінтаксічныя асаблівасці Вавельскага спісу летапісу, які датуецца 70 – 90 гадамі XVI ст. **Прадмет даследавання** - члены сказа: іх тыпы, спосабы выражэння і асаблівасці ўжывання, характэрныя для летапіснага жанру.

Мэта працы – прааналізаваць структуру простага сказа ў плане яго будовы, даследаваць тыпы галоўных і даданых членаў сказа ў плане іх выражэння і ўжывання.

Для дасягнення мэты вырашаліся наступныя задачы:

- Прааналізаваць спосабы выражэння галоўных і даданых членаў сказа;
 - Выявіць спецыфічныя старабеларускія асаблівасці ў сінтаксічных сувязях паміж членамі сказа;
 - Вызначыць сінтаксічныя рысы, абумоўленыя жанравай спецыфікай помніка;
- Апісаць сэнсавыя адметнасці асобных сінтаксічных канструкцый.

Метады даследавання: лінгвістычнае апісанне, параўнальна-гістарычны, элементы супастаўляльнага і статыстычнага метадаў, метады колькасных падлікаў.

РЕФЕРАТ

Дипломная работа состоит из основной части, которая включает введение, 6 глав, заключение, список использованной литературы (54 шт.). Общий объем дипломной работы – 54 страницы, из которых основным текстом является 50 страниц, список литературы - 4 страницы.

Ключевые слова: однородные члены предложения, определение, обстоятельство, Вавельский список летописи, сказуемое, исторический синтаксис, второстепенные члены предложения, согласование, дополнение, глагол, глагольное управление, несогласованное определение, позиция определения, простое предложение, прилагательное, предлог, синтаксис белорусский язык, синтаксическая конструкция, словосочетание.

Актуальность темы связана с недостаточно детальной проработкой синтаксиса старобелорусской письменности в белорусском языкознании. Кроме того, изучаемый старобелорусский текст еще не подвергался всестороннему филологическому исследованию.

Объектом исследования являются синтаксические особенности Вавельского списка летописи, относящегося к 70-90 годам XVI века. **Предмет исследования** - члены предложения: их виды, способы выражения и особенности применения, характерные для летописного жанра.

Цель работы - проанализировать структуру простого предложения с точки зрения его структуры, изучить типы главных и второстепенных членов предложения с точки зрения их выражения и применения. Для достижения этой цели были решены следующие задачи:

- Проанализировать способы выражения основных и дополнительных членов предложения;
- Выявить специфические старобелорусские особенности в синтаксических связях между членами предложения;
- Выявить синтаксические особенности, обусловленные жанровой спецификой литературного памятника;
- Описать смысловые особенности отдельных синтаксических конструкций.

Методы исследования: лингвистическое описание, сравнительно-исторический, элементы сравнительно-статистических методов, метод количественных расчетов.

ABSTRACT

The diploma consists of a main part, which includes an introduction, 6 chapters, a conclusion, a list of used literature (54 pcs.). The total amount of the diploma – 54 pages, of which the main text -51 pages, the list of references is 4 pages.

Keywords: homogeneous parts of a sentence, definition, circumstance, The Wawel list of chronicle, predicate, historical syntax, additional members of a sentence, agreement, addition, verb, verb control, inconsistent definition, position definition, simple sentence, adjective, preposition, syntax of Belarusian language , syntactic construction, word combination.

Subject relevance of this work is associated with insufficient detailed elaboration of the syntax of the Old Belarusian writing in Belarusian linguistics. In addition, the studied Old Belarusian text has not yet been subjected to a comprehensive philological study.

The object of the research is the syntactic features of the Wawel list of the chronicle dating back to the 70-90 years of the 16th century. **The subject of research is** the parts of the sentence: their types, methods of expression and features of application, characteristic of the annalistic genre.

The purpose of the work is to analyze the structure of a simple sentence in terms of its structure, to study the types of the main and additional parts of the sentence in terms of their expression and application.

To achieve this goal, the following tasks were solved:

- Analyze ways of expressing the main and additional members of the sentence;
- Reveal the specific Old Belarusian features in the syntactic connections between the members of the sentence;
- Reveal the syntactic features due to the genre specificity of the monument;
- Describe the semantic features of individual syntactic structures.

Research methods: linguistic description, comparative historical, elements of comparative statistical methods, method of quantitative calculations.